

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-137>

УДК 657.6-021.4

ЯКІСТЬ ЯК ДЕТЕРМІНАНТНА ОЗНАКА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

QUALITY AS A DETERMINANT OF THE AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS

Кузик Наталія Петрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5042-8759>

Шевчук Катерина Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9284-0343>

Вершута Юлія Сергіївна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Національний університет біоресурсів та природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1601-9447>

Kuzyk Nataliia, Shevchuk Kateryna, Vershuta Yuliia
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

У статті розглядається якість аудиту фінансової звітності як багатовимірною категорією, що містить як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Обґрунтовано, що об'єктивні чинники, пов'язані з необхідністю дотримання стандартів аудиту та нормативних вимог, суб'єктивні чинники зумовлені різним сприйняттям якості аудиту фінансової звітності зацікавленими сторонами. З позиції важливості та практичного застосування проаналізовано детермінанти якості аудиту фінансової звітності для підприємств-замовників, аудиторських фірм та регуляторів на ринку аудиторських послуг, що дозволило систематизувати ключові детермінанти якості аудиту. Незважаючи на відмінності у пріоритетних інтересах кожного з учасників ринку аудиторських послуг, ідентифіковано спільні (базові) детермінанти, що є визначальними для всіх суб'єктів, серед яких відповідність стандартам і достовірність фінансової звітності.

Ключові слова: аудит, якість аудиту, фінансова звітність, детермінанти якості, управління якістю аудиту.

The article is devoted to actual issues of the quality of financial statements audit. It is substantiated that quality is a determining feature for ensuring the expectations and interests of all interested parties. It is determined that the determinants of audit quality are a certain basis (base) for assessing the effectiveness of the audit of financial statements, they are the defining benchmarks in ensuring a high level of quality of the audit of financial statements for auditors and audit firms and key characteristics in assessing the quality of the results of the audit of financial statements by customers and regulators. It is proved that each of the parties has its own emphasis on the identified determinants of the quality of the financial statement audit and, accordingly, will position its role in ensuring the reliability, transparency of its indicators and trust in financial information, taking into account the importance and practical aspects of the quality determinants. The article considers the quality of the financial statements audit as a multidimensional category that includes both objective and subjective factors. It is substantiated that objective factors related to the need to comply with audit standards and regulatory requirements, subjective factors are caused by different perceptions of the quality of the audit of financial statements by interested parties. Each of the subjects of the audit services market performs its function in shaping and ensuring the quality of audit services. From the point of view of importance and practical application, the determinants of the quality of the audit of financial statements for various interested parties are analyzed. The existence of common basic determinants for all subjects as fundamental characteristics that affect the quality of the audit and determine its level and are equally important for customers, auditors, and regulators, despite differences in the priority interests of each of them, is substantiated. Such are the compliance with standards and regulatory requirements; reliability of information.

Keywords: audit, audit quality, financial statements, quality determinants, audit quality management.

Постановка проблеми. В умовах посилення конкуренції на ринку аудиторських послуг та підвищення вимог до аудиту фінансової звітності з боку зовнішніх та внутрішніх користувачів інформації перед суб'єктами аудиторської діяльності постає надважливе завдання – забезпечення і постійне підвищення якості. Якість аудиту є ключовим фактором, який визначає рівень довіри замовників аудиторських послуг та різних користувачів інформації (акціонерів, інвесторів, державних регуляторів, громадськості та ін.) до аудиторської думки та, відповідно, фінансової звітності й, зрештою, до економічних процесів у суспільстві. Питання якості було і залишається найвищим пріоритетом кожного суб'єкта аудиторської діяльності. Якість аудиту не лише визначає репутацію кожної окремо аудиторської фірми, але й забезпечує захист інтересів різних зацікавлених сторін. Це, відповідно, вимагає постійного вдосконалення методів і процедур аудиторської діяльності та дотримання високих професійних стандартів.

За сучасних умов стрімко зростає складність бізнес-процесів. Окрім того, глобалізація економіки та необхідність підвищення ефективності реалізації державної регуляторної політики підсилюють важливість забезпечення високої якості аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вагому роль у дослідженні проблематики теоретико-практичних засад якості аудиту фінансової звітності відіграли відомі вчені-економісти та аудитори-практики, зокрема: В. П. Бондар, М. М. Василюк, Л. В. Гапоненко, Н. І. Дорош, С. Я. Зубілевич, Т. О. Каменська, П. М. Кричун, О. А. Кузуб, О. Е. Лубенченко, Р. Мельник, О. Михайлова, Н. В. Москаль, О. І. Ніколаєва, В. В. Немченко, С. В. Поліщук, Н. М. Проскуріна, О. Ю. Редько, О. В. Царенко, В. Ю. Фабіянська та інші.

Визначення поняття якості аудиту вже багато років перебуває у фокусі уваги науковців і практиків. Зокрема, О. Редько розглядає якість аудиторських послуг через «... системне дотримання реальної професійної незалежності, вимог чинного законодавства та стандартів аудиту, Кодексу професійної етики і професійної діяльності у сфері аудиту» [8]. В підтримку думки науковця аналізувала якість аудиторських послуг В. Ю. Фабіянська, зокрема в контексті створення суб'єктом аудиторської діяльності певного інформаційного продукту у формі звіту незалежного аудитора, який за змістом і структурою відповідатиме вимогам міжнарод-

них стандартів, законодавчих та нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність для задоволення потреб користувачів [9, с. 134].

Значний внесок у формування системи управління якістю зробила О. Е. Лубенченко, обґрунтувавши необхідність розгляду та контролю відповідальності за якістю аудиторських послуг на двох рівнях: найвищому (рівень керівництва) та оперативному [4]. Нею розроблено методичні рекомендації для суб'єктів аудиторської діяльності щодо створення системи управління якістю. Окрім того, О. Е. Лубенченко, Н. В. Москаль, З. Л. Бандура та Я. Я. Кріль в підтвердження вимог МСУЯ 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» обґрунтували необхідність створення системи управління якістю з урахуванням комплексного ризик-орієнтованого підходу [4; 6; 7]. Особливий акцент в їхніх дослідженнях було зроблено на ідентифікації, оцінці й управлінні ризиками, що мають вплив на якість аудиторських послуг в цілому та аудиту фінансової звітності, зокрема.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на посилену увагу до цієї проблематики, все ж потребують поглибленого розкриття питання якості як детермінантної ознаки ефективності аудиту. Виклики сьогодення (зокрема, глобалізація, цифровізація та посилення регуляторних вимог) вимагають додатково дослідити якість як детермінантну ознаку ефективності аудиту фінансової звітності, з одного боку, а з іншого – систематизувати детермінанти якості аудиту, які впливають на рівень довіри користувачів до фінансової інформації, підтверджують об'єктивність висновків аудиторів та дотримання ними професійних стандартів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою наукової статті є визначення ролі якості у забезпеченні достовірності та інформативності показників фінансової звітності, враховуючи інтереси різних зацікавлених сторін; дослідження взаємозв'язку між детермінантами якості аудиту та інтересами окремих суб'єктів ринку аудиторських послуг – замовників, аудиторів і регуляторів, а також ідентифікувати спільні та відмінні характеристики, їх значення й практичні аспекти реалізації цих детермінант. Основна увага приділятиметься аналізу факторів (детермінантів), що впливають на якість аудиту і є визначальними для замовників, аудиторів й аудиторських фірм, регуляторів ринку аудиторських послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Високоякісний аудит є критично важливим для забезпечення стабільності діяльності великих організацій, фінансових ринків та економіки в цілому. Історично склалося, що підвищення довіри інвесторів та інших зацікавлених користувачів, включаючи директорів, керівництво, співробітників, аналітиків, регуляторних органів, рейтингових агентств, клієнтів, постачальників та широкої громадськості – основний фокус аудиторської діяльності. А, отже, у центрі уваги – якість аудиту фінансової звітності.

Аудиторська діяльність в усі часи вирізнялася серед інших професійних сфер провідною позицією у захисті суспільних інтересів (що підкреслює його стратегічну роль в економіці та суспільстві), дотримуючись принципів незалежності, об'єктивності, відповідальності як основи довіри до думки аудиторів. Їх постійне прагнення до високого рівня якості відображається через постійне вдосконалення стандартів, впровадження найкращих практик і зосередженості на прозорості даних обліку і показників фінансової звітності.

Якість аудиту та способи її підвищення протягом тривалого часу були і залишаються темою для обговорення та предметом дискусій в професійному середовищі аудиторів-практиків й регуляторів, в наукових дослідженнях вчених-економістів, а також й серед тих, хто має потребу в достовірній фінансовій інформації. На нашу думку, це пояснювалося відсутністю до недавнього часу законодавчо визначених й загально визначених критеріїв та показників ідентифікації, вимірювання та розуміння, аналізу й оцінки якості аудиту. Наразі, нормами Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (із змінами) (далі – Закон про аудит) визначено зобов'язання суб'єктів аудиторської діяльності постійно забезпечувати належну якість власних послуг шляхом розроблення та впровадження відповідно до міжнародних стандартів аудиту і Закону про аудит політик і процедур, які складають систему управління якістю [1]. На забезпечення високої якості аудиторських послуг, посилення довіри до користувачів інформації, яку містить звіт незалежного аудитора, гарантованої прозорості та професійної підзвітності у сфері аудиту орієнтовані Порядок проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 17 травня 2023 року

№ 25 і Рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затверджені рішенням Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю від 27 жовтня 2023 року № 3/9/63. З 15 грудня 2022 р. набув чинності МСУЯ 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг», за вимогами якого система управління якістю суб'єкта аудиторської діяльності має функціонувати з дотриманням принципів безперервності (працювати постійно), динамічності (відповідним чином реагувати на «...зміни в природі діяльності та обставинах фірми і її завдань» [5], комплексності (охоплювати усі аспекти діяльності, від операційних процесів до стратегічних рішень).

Осучаснені вимоги щодо системи управління якістю в аудиторській фірмі передбачають особливу поведінку вищого керівництва та його відношення до якості. Керівники не можуть просто делегувати повноваження із забезпечення якості будь-кому в аудиторській фірмі [2,4]. Вони повинні особисто створювати культуру дотримання етичних вимог. В умовах сучасних викликів для суспільства особливий акцент важливо зробити на розвиток і підтримання належного рівня корпоративної культури. Це передбачає особливу роботу аудиторів в інтересах суспільства та співвідношення якості із стратегічними рішеннями суб'єктів аудиторської діяльності.

За визначенням МСУЯ 1 система управління якістю розробляється, впроваджується і використовується аудиторською фірмою для забезпечення обґрунтованої впевненості в тому, що фірма та її персонал при виконанні своїх завдань і обов'язків дотримуються професійних стандартів, вимог чинного законодавства та встановлених нормативів [5]. Система управління якістю орієнтована на забезпечення формування звітів із завдань відповідно до вимог стандартів, які відповідають їх змісту та обставинам, що виникають в ході виконання визначених завдань [5]. Отже, процес управління якістю певною мірою гарантує, що співробітники дотримуватимуться встановлених правил, регламентованих процесів та процедур, а команда відповідатиме усім очікуванням клієнтів і суспільним інтересам (що, на нашу думку, важливо й потребує особливого акценту).

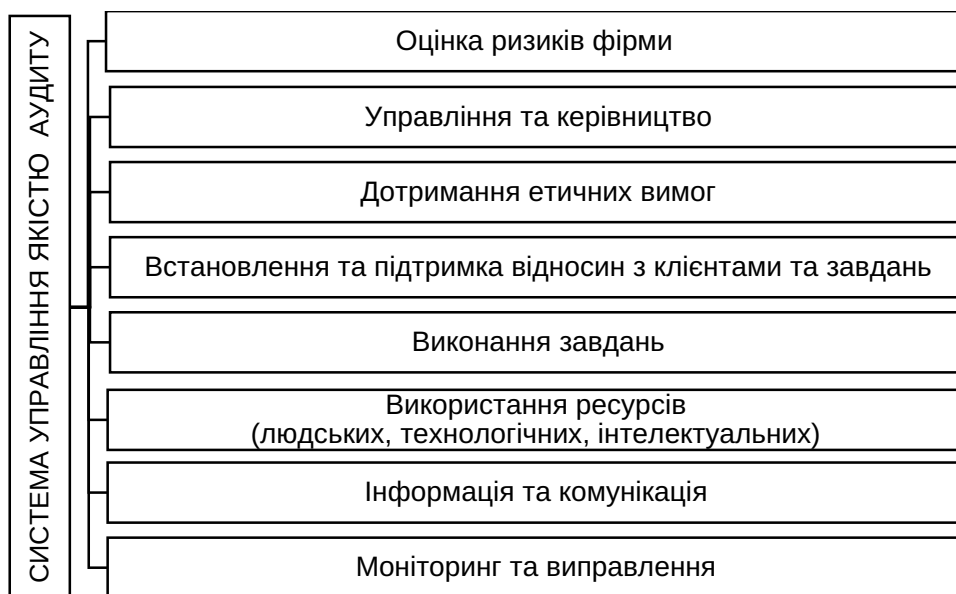
Якщо вести мову про будь-яку систему, то саме поняття передбачає складну та багато-

гранну концепцію. Вона повинна мати взаємоузгоджене функціонування певних її елементів (складових). Термін «система» характеризується багатозначністю. Відповідно до системного підходу, запропонованого науковцями, вона розглядається через такі ключові складові, як «елементи», «відносини», «зв'язки», «ціле» та «цілісність» [3]. Це дозволяє оцінити, як саме ці компоненти взаємодіють у системі управління якістю аудиту. Відповідно до стандартів аудиту система управління якістю аудиту охоплює вісім компонентів (елементів), перелік яких наведено на рис. 1.

Наведені на рис. 1 елементи, взаємопов'язані. Кожен з них впливає по-своєму на загальний результат – якість аудиту. Доречно зауважити, що елементи «Оцінка ризиків фірми» і «Інформація та комунікація», визначені МСУЯ 1 є відносно новими, зокрема порівняно з компонентами, які були передбачені Міжнародним стандартом контролю якості (МСКЯ) 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги», що діяв до 15 грудня 2022 року і забезпечував основні вимоги до контролю якості в аудиторських фірмах.

Відносини в системі відображають те, як компоненти взаємодіють між собою для досягнення поставлених цілей. Керуючись вимогами МСУЯ 1 (параграф 24), цілі якості, які повинні бути досягнуті суб'єктом аудитор-

ської діяльності, встановлюються для кожного компонента системи управління якістю. Цілі рекомендовано МСУЯ 1, проте САД самостійно має їх визначити із врахуванням організаційної структури, умов діяльності, видів аудиторських послуг, які надаються клієнтам. На нашу думку, впливовим фактором є клієнтська база, зокрема специфіка, розміри та масштаби діяльності підприємств-клієнтів, їхня галузева приналежність, характер завдань та інших специфічні фактори, а також вимоги до якості, які висувають і замовники аудиту, і регулятори аудиторської діяльності. На кожному рівні, починаючи від окремих аудиторів-фізичних осіб до великих аудиторських компаній і мережі, підхід до забезпечення якості відрізнятиметься адаптивно цілям, масштабам діяльності та клієнтській базі. Враховуючи ризик-орієнтований підхід, який є ключовим в системі управління якістю, суб'єкт аудиторської діяльності адаптуватиме кожен компонент своєї системи управління якістю до відповідних умов її діяльності, а також до умов погоджених завдань та ризиків, пов'язаних з їх виконанням. У цьому контексті необхідно підкреслити, що якість аудиту є багатовимірною категорією, яка охоплює об'єктивні аспекти, проте з притаманним їй суб'єктивізмом. Зокрема, аудиторі, головним чином, трактують якість з позиції відповідності нормативним вимогам та стандартам, дотримання професійної етики, забезпечення високого рівня компетентності аудиторів та ефективності процедур аудиту. В свою чергу,

Рис. 1. Система управління якістю аудиту
 Джерело: побудовано на основі МСУЯ 1 [5]

для замовників якість означатиме отримання чітких і прозорих результатів аудиту, які містять не лише інформацію про підтвердження достовірності фінансової звітності чи її спростування, але й рекомендації, які допоможуть уникнути або запобігти помилкам і відхиленням у майбутньому, а також стануть ключовим інструментом вдосконалення управління бізнесом й посилення довіри з боку партнерів, інвесторів та інших зацікавлених осіб. Вони (замовники) також визнають аудит якісним, отримавши своєчасну професійну думку аудитора щодо потенційних ризиків банкрутства й фінансової нестабільності діяльності та про загрози, які можуть ставити під сумнів безперервність. Практичний досвід показує, що питання якості аудиторських послуг з боку клієнтів, як правило, особливо актуалізується вже після проведення аудиту, зокрема, під час виявлення податковими чи іншими уповноваженими суб'єктами контролю суттєвих помилок (або за значенням, або за змістом) у перевірених документах, записах в обліку, узагальненій інформації, що містять різні види і форми звітності.

Регулятори на ринку аудиторських послуг (зокрема, ОСНАД і АПУ) зі свого боку оцінюватимуть якість аудиту комплексно, через: дотримання міжнародних стандартів аудиту, національного законодавства, етичних норм; надійність даних перевіреної фінансової звітності; ефективний контроль ризиків; незалежність і об'єктивність аудиторів; моніторинг процесів аудиту на рівні суб'єкта аудиторської діяльності; дотримання очікувань користувачів результатів аудиту; підвищення рівня довіри до аудиторської професії; захист суспільних інтересів.

Отже, якість аудиту фінансової звітності є детермінантною ознакою для забезпечення очікувань та інтересів усіх зацікавлених сторін. З іншого боку, ми можемо розглядати детермінантні ознаки якості, які впливають на ефективність аудиту фінансової звітності та прийняття відповідних рішень різними користувачами. У цьому контексті детермінанти якості аудиту – це певна основа (база) для оцінки ефективності аудиту фінансової звітності. Це, по суті, – визначальні орієнтири у забезпеченні високого рівня якості аудиту фінансової звітності для аудиторів й аудиторських фірм і ключові характеристики при оцінці якості результатів аудиту фінансової звітності замовниками та регуляторами. Для кожної зі сторін важливі свої акценти за визначеними детермінантами якості аудиту фінансової

звітності й, відповідно, позиціонуватиметься своя роль у забезпеченні достовірності, прозорості її показників та довіри до фінансової інформації, враховуючи значення та практичні аспекти детермінант якості (табл. 1).

Кожен із суб'єктів ринку аудиторських послуг виконує свою функцію у формуванні та забезпеченні якості аудиторських послуг. Кожен із них визначатиме вимоги до якості релевантні своїм цілям. Це підтверджується, зокрема для аудиторських фірм, через положення параграфу 14 МСУЯ 1, які визначають необхідність розуміння цілей якості аудиту у прямій кореляції з цілями фірми і, зрештою, її місією та стратегією [5].

Однак, зміст даних табл. 1 засвідчує наявність спільних детермінант для усіх суб'єктів, як базових характеристик, які впливають на якість аудиту й визначають її рівень та є однаково важливими і для замовників, і для аудиторів, і для регуляторів. Такими, на нашу думку, є: відповідність стандартам та нормативним вимогам; достовірність інформації.

Відповідність стандартам та нормативним вимогам, як було наголошено нами вище, є пріоритетною детермінантою для замовників аудиту фінансової звітності, оскільки через неї забезпечується довіра до його результатів. Аудитори ж в процесі перевірки дотримуються вимог стандартів та нормативних вимог, що забезпечує неупереджену аудиторську думку у звіті та відповідний рівень впевненості. Для регуляторів професійні стандарти формують критерії (норми контролю) з метою об'єктивної оцінки рівня аудиторської діяльності. Отже, міжнародні стандарти аудиту та застосовні правові і нормативні вимоги є засобом забезпечення єдиного підходу до аудиту, узгодженості інтересів усіх сторін, інструментом гарантування його об'єктивності, достовірності й надійності як для замовників, так і аудиторів й регуляторів, а, отже, є універсальними, незалежно від конкретних обставин чи суб'єктів.

Достовірність інформації для замовників (див. табл. 1) – це отримання високого рівня впевненості в тому, що фінансова звітність відповідає реальному фінансово-майновому стану суб'єкта господарювання, завдяки чому забезпечуються певним чином підвищення (або ж, принаймні, збереження на тому ж рівні) його ділової репутації в бізнес-середовищі. Для аудиторів достовірність є не лише фундаментальною ознакою якості аудиту, а й ключовим індикатором професіоналізму та конкурентоспроможності. Вона безпосеред-

Таблиця 1

**Детермінанти якості аудиту фінансової звітності
для окремих суб'єктів ринку аудиторських послуг**

Детермінанти	Значення та практичні аспекти		
	Замовники	САД	Регулятори
1	2	3	4
Мета в контексті якості аудиту	отримання достовірної та зрозумілої інформації для прийняття різних видів рішень, впевненість у результатах аудиту	забезпечення високої якості аудиту	гарантування захисту суспільних інтересів, високого рівня довіри до аудиторської професії, дотримання законодавства
Відповідність стандартам та вимогам	отримання гарантій щодо достовірності даних обліку та відповідності фінансової звітності стандартам та регуляторним вимогам	забезпечення довіри до фінансової звітності через дотримання вимог стандартів та нормативних вимог	підтвердження виконання аудиторських перевірок відповідно до (МСА) та національного законодавства.
Дотримання етичних норм	мінімізація ризиків виникнення податкових чи інших юридичних претензій	забезпечення високого рівня якості, дотримуючись принципів аудиту	контроль дотримання етичних норм
Професійна підготовка аудитора	висока якість отриманих аудиторських послуг	висока якість виконання аудиторських завдань, мінімізація ризиків помилок та високий рівень надання послуг	контроль дотримання професійних стандартів, відповідності аудиторської діяльності МСА і вимогам регулятора
Ефективне планування та організація аудиту	ефективно спланований аудит мінімізує втручання в операційну діяльність суб'єкта господарювання, оптимальне використання ресурсів, своєчасність проведення аудиту	показник професіоналізму та ефективності роботи аудитора (ів)	несвоєчасність у проведенні аудиту – індикатор можливих ризиків, зокрема порушення професійних стандартів аудитором, низької якості перевірки або наявності проблем у діяльності клієнта
Прозорість процесу аудиту	відкритість і доступність у комунікації з аудитором, зрозумілість процедур, обґрунтованість висновків, отримання необхідної достовірної інформації у звіті аудитора	відкритість і зрозумілість методів, підходів та результатів на кожному з етапів аудиту, інформування клієнта про проміжні та заключні результати аудиторської перевірки	можливість отримувати інформацію щодо процесу аудиту, своєчасно виявляти недоліки у роботі аудитора або фінансовій звітності підприємств через доступ до робочих документів
Достовірність інформації	отримання високого рівня впевненості в тому, що фінансова звітність відповідає реальному фінансово-майновому стану; підвищення його ділової репутації завдяки достовірній звітності	забезпечення максимальної відповідності потребам клієнтів, їх довіри, захисту від юридичних ризиків, довгострокової позитивної репутації	Захист інтересів суспільства та економіки

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4
Мотивація (стимулювання) персоналу	-	наявність системи стимулювання для підвищення ефективності та якості роботи аудитора (-ів), зокрема професійного рівня виконання завдань, зниження ризиків помилок (ефективна система стимулювання значно підвищує якість та результативність аудиторської роботи, сприяє загальному професійному розвитку персоналу	-
Ефективність системи управління якістю	-	розробка, впровадження та забезпечення функціонування СУЯ для управління якістю завдань	відповідність роботи фірми вимогам міжнародних та національних стандартів аудиту; оцінка ефективності системи управління якістю
Міжнародна інтеграція	-	дотримання вимог міжнародних стандартів, адаптація до глобалізації бізнесу	
Інноваційність та адаптація до динамічних змін	-	використання сучасного програмного забезпечення, інструментів аналітики (зокрема, технологій аналізу великих даних (Big Data)), штучного інтелекту (ШІ) у перевірках даних), максимально швидко адаптація до змін	оцінка управління якістю щодо відповідності сучасним викликам, забезпечення ефективного управління і сприяння розвитку стабільного економічного середовища
		здатність до адаптації забезпечують аудиторам та регуляторам можливості відповідно реагувати на динамічні зміни, що відбуваються в країні та світі	
Захист громадських інтересів	-	забезпечення високої репутації фірми, відповідність запитам суспільства	забезпечення довіри суспільства до професії аудитора

Примітка. Жирним шрифтом виділено найважливіші (ключові) детермінанти для суб'єктів ринку аудиторських послуг, визначені авторами на основі власних спостережень та практичного досвіду

ньо пов'язана із формуванням незалежної думки щодо відповідності фінансової звітності у всіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або інших нормативних вимог відповідно до Закону про аудит [1]. Для регулято-

рів перевірка на предмет достовірності – це механізм підтримки прозорості та стабільності фінансових ринків, захисту інтересів суспільства та економіки. Повертаючись до розкриття управління якістю аудиту з позиції системного підходу й восьми компонентів системи управління якістю, які формують ключові механізми

забезпечення ефективності аудиту фінансової звітності, доцільно підкреслити, що якість аудиту не ізольована, а цілісна система, що функціонує у тісному взаємозв'язку елементів та процесів, а також детермінант якості для різних учасників ринку аудиторських послуг.

Висновки. Вище наведене та аналіз змісту стандартів аудиту підтверджує, що якість аудиту є багатовимірною категорією з об'єктивними критеріями оцінки. Проте для якості аудиту характерним є суб'єктивне сприйняття з боку різних учасників ринку. Це необхідно враховувати, оскільки навіть суворе дотримання вимог і стандартів не

завжди гарантуватиме, що замовник чи інші користувачі оцінять якість аудиту належним чином.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на уточненні взаємозв'язків між компонентами системи управління якістю та детермінантами якості аудиту фінансової звітності, впливу кожного з восьми компонентів системи управління якістю на формування різних детермінант. Перспективним питанням для досліджень у контексті сучасних вимог є вивчення ролі цифрових рішень у виявленні та оцінці детермінант якості, аналізу ризиків і викликів цифровізації для системи управління якістю в аудиті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 11.11.2024)
2. Карпенко Є. А., Коба О. В. Підвищення якості аудиту в умовах діджиталізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1(01). С. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-9>
3. Коваленко І. І., Бідюк П. І., Гожий О. П. Вступ до системного аналізу: Навчальний посібник. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2004. 148 с.
4. Лубенченко О. Е. Нова система управління якістю в аудиті. Інформація та комунікації. *Статистика України*. 2022. № 2. С. 85–94.
5. Міжнародний стандарт з управління якістю (МСУЯ) 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг». Рада з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості МФБ. 2022. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (дата звернення: 01.11.2024)
6. Москаль Н. В., Бандура З. Л., Кріль Я. Я. Сучасні аспекти управління якістю аудиторських послуг. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 10. С. 24–27. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.10.5>
7. Москаль Н. Ключові аспекти ризик-орієнтованого підходу до системи управління якістю аудиторської фірми. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 5. С. 370–378.
8. Редько О. Ю. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 1. С. 46–54.
9. Фабіянська В. Ю. Потреба в незалежному аудиті та розвиток його теорії: погляд через призму браку довіри в суспільстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.101>

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy «Pro audyt financovoi zvitnosti ta audytorcku diialnist» [Law of Ukraine «On the Audit of Financial Statements and Auditing Activities»]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (accessed November 11, 2024).
2. Karpenko E.A., Koba O.V. (2022). Pidvyshchennya yakosti audytu v umovakh didzhytalizatsiyi [Improving the quality of audit in conditions of digitalization]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka* – Digital economy and economic security. Issue 1(01), 56–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.1-9> (in Ukrainian)
3. Kovalenko I. I., Bidiuk P. I., Hozhyi O. P. Vstup do systemnoho analizu [Introduction to systems analysis]: Navchalnyi posibnyk [training manual]. Mykolaiv: MDHU im. Petra Mohyly, 2004. 148 p.
4. Lubenchenko O. E. (2022). Nova systema upravlinnia yakistiu v audyti [New quality management system in audit]. Informatsiia ta komunikatsii. Statystyka Ukrainy – Information and communications. *Statistics of Ukraine*, 2, 85–94. Available at: <https://su-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/379/355/> (in Ukrainian).
5. International Standard on Quality Management (ISQM) 1. (2022). Quality Management for Firms that Perform Audits or Reviews of Financial Statements, or Other Assurance or Related Services Engagements. International Auditing and Assurance Standards Board of International Federation of Accountants. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (in Ukrainian).

6. Moskal N. V., Bandura Z. L., Krill Ya. Ya. (2023). Suchasni aspekty upravlinnya yakisty audytorskykh posluh [Contemporary aspects of quality management in audit services]. *Ekonomika. Finansy. Pravo. – Economy. Finances. Right. Issue 10*, 24–27. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.10.5> (in Ukrainian)
7. Moskal N. (2024) Kliuchovi aspekty ryzyk-oriientovanoho pidkhodu do systemy upravlinnia yakistiu audytorskoï firmy [Key aspects of the risk-based approach to the audit firm's quality management system] *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. № 5, 370–378. (in Ukrainian).
8. Redko O. Yu. (2011). Yakist audytorskykh posluh: filosofii ta mifolohiia [Quality of audit services: philosophy and mythology]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and audit*. Issue 1, 46–54. (in Ukrainian)
9. Fabiianska V. Yu. (2020) Potreba v nezalezhnomu audyti ta rozvytok yoho teorii [The Need for Independent Audit and the Development of Its Theory]. *Efektivna ekonomika*, no. 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.101>